

# Jongerenrechtbanken

- In jongerenrechtbanken spreken jongeren recht volgens de principes van het **herstelrecht**.
- Ze zijn geïnspireerd op Amerikaanse 'youth' of 'teen' courts.
- Aan de orde bij relatief kleine overtredingen of conflicten: diefstal, belediging of bedreiging, vechtpartijen of bezit van nepwapens.
- Jongeren vervullen de rol van advocaat, aanklager en rechter (3 rechters).
- Deelname door de 'beschuldigde' (de verdachte) is vrijwillig en hij/zij neemt verantwoordelijkheid voor het gebeurde.
- 'Benadeelde' (het slachtoffer) en 'beschuldigde' krijgen evenveel ruimte.
- Het gaat niet om straffen maar om herstel: aanbieden van excuus, het vergoeden van schade, verrichten van werkzaamheden die de (school)gemeenschap of de benadeelde ten goede komen.
- Jongerenrechtbanken werken volgens het principe van **positive peer pressure**.
- Jongerenrechtbanken streven jongeren te onderwijzen in **conflicthantering, rechtvaardigheidsgevoel en burgerschapszin**.

**Onderzoek:** Jongerenrechtbanken leiden (in Amerikaanse studies) niet aantoonbaar tot recidivevermindering. Onderzoek in Nederland biedt indicatie dat jongerenrechtbanken bijdragen aan conflictoplossende vaardigheden van jongeren. ([Van den Brink e.a., 2018](#))

# Betekenisvol handelen politie

- Leidend principe: Bij het werk van de politie staan de **behoeften en belangen van burgers voorop**.
- **Wat is de bedoeling van het werk gezien vanuit het perspectief van de burger?** Welke vragen heeft de burger? Hoe doen wij het goed voor de burger?

## Onderzoek naar praktijkcases in Noord-Holland en Zuid-Limburg

### Enkele **algemene conclusies**:

- Gebrek aan eigenaarschap, versnippering en incidentgericht werken
- Focus op bestraffing hoewel hulpverlening meer betekenisvol kan zijn
- Ontbreken contextinformatie: tijd voor het verbaal maar niet voor het verhaal

### Enkele **conclusies vanuit het perspectief van slachtoffers**:

- **Slachtoffers vragen vaak om hulp, niet op strafrechtelijke vervolging**
- Veel slachtoffers voelen zich **slecht geïnformeerd** over het verloop van de afhandeling, zeker als die lang duurt
- **Informatieverstrekking is verdeeld** over verschillende organisatie (politie, OM, Slachtofferhulp)

- Het is belangrijk om **door te vragen naar de bedoelingen** van de burgers wanneer hij of zij aangifte doet
- **Andere interventies**, zoals bemiddeling en hulpverlening, **dragen vaak meer bij** aan oplossen van probleem dan aannemen aangifte en start strafrechtelijk traject
- Het is belangrijk om verder te kijken en aandacht te geven aan **onderliggende problemen** van personen en hun gezinnen.

# Neighborhood Justice Panels

- **Panels van vrijwilligers uit de buurt spreken recht** over overlast en kleine delicten (vandalisme, diefstal)
- Gesprekken tussen de verdachte en de leden van het buurtpanel zijn gebaseerd op de principes van **herstelrecht**.
- Tijdens de “zitting” wordt besproken wat er is gebeurd, wat de aanleiding was voor de normovertreding en welke schade is berokkend.
- De leden van het buurtpanel bepalen vervolgens wat een gepaste reactie is (bijv. schadeherstel, restitutie, excuses)
- De panels voorkomen de relatief geringe delicten instromen in het strafrecht. De verdachte **voorkomt een strafblad**.
- In sommige neighborhood justice panels worden er contracten gesloten waarin afspraken worden gemaakt over toekomstig gedrag.
- Met name het VK en de VS hebben ervaring met Neighborhood Justice Panels.

**Onderzoek:** weinig onderzoek bekend, het gaat ook om een kleinschalig fenomeen.

Website [Neighborhood Justice Program in Los Angeles](#) meldt een recidivepercentage van 5% (bij meer dan 5.000 zaken)

Een evaluatie van het [Britse ministerie van Justitie](#) uit 2014 meldt positieve ervaringen bij zowel de slachtoffers (empowerment), verdachten (opluchting om het gebeurde achter zich te laten), als de leden van het buurtpanel (ertoe doen, zelfvertrouwen) en verwijzers (gaf nieuwe inzichten over conflicten).

# COSA - Cirkels voor Ondersteuning, Samenwerking en Aanspreekbaarheid

- Integratie in de samenleving voor veroordeelde zedendaders is moeilijk omdat de samenleving hen niet accepteert.
- Sociaal isolement en niet geaccepteerd worden zijn risicofactoren voor terugval.
- De COSA-aanpak is een holistische aanpak en richt zich niet alleen op het verminderen van risicofactoren maar is ook gericht op het vergroten van capaciteiten en vaardigheden.
- Bij de COSA-aanpak werken **vrijwilligers en professionals** samen aan de integratie van zedendaders in de samenleving. In het midden van de cirkel bevindt zich de veroordeelde zedendader (kernlid). Daaromheen bevindt zich een netwerk van drie tot vijf vrijwilligers (die hiervoor speciaal worden getraind). De buitencirkel wordt gevormd door professionals, zoals een toezichthouder van de Reclassering, behandelaar en wijkagent.
- De Reclassering Nederland past deze methode sinds 2009 toe.

**Onderzoek:** De COSA-aanpak is bewezen **effectief**. In een studie in Minnesota (VS) liet afname van recidive voor nieuwe zedendelicten met 88% zien. Kostenbesparing \$41.000 per persoon. ([Duwe, 2018](#)) Onderzoek in Nederland naar de eerste vijf jaar (2010-2015) laat bij een groep van 74 veroordeelde zedendelinquenten 0% recidive zien (en bij 2 personen een verdenking van een zedendelict). ([BureauAlpha, 2015](#)) Positieve veranderingen zijn: betere sociale vaardigheden, toegenomen probleemoplossend vermogen, meer openheid, betere relaties met het eigen sociaal netwerk, een positiever zelfbeeld, meer hoop, en een positiever toekomstperspectief. ([Höing, e.a., 2013](#))

# Community courts/ Wijkrechtspraak

- Ontstaan in de VS en daar gericht op **relatief geringe (overlast)delicten**, maar **met een negatieve impact** op de buurt (prostitutie, drugs dealen, graffiti, winkeldiefstal, vandalisme)
- Gebaseerd op de principes van '**problem solving courts**'
- Community courts vragen de overtreder om verantwoordelijkheid te nemen voor schade aan gemeenschap (bijv. via taakstraffen in de buurt)
- Tegelijkertijd krijgt de overtreder hulp bij de aanpak van onderliggende problemen die gerelateerd zijn aan hun crimineel gedrag
- Vaak is er **betrokkenheid van de buurt**, zoals via Community Advisory Boards
- In Nederland zijn er 3 'community courts' actief (de [Wijkrechtbank Eindhoven](#), [Wijkrechtspraak in Rotterdam Zuid](#)) en [buurtrechtspraak in Amsterdam](#)
- In Nederland is wijkrechtspraak gericht op verdachten met multiproblematiek en wordt hen zorg geboden met inzet van het **gezag van de rechter** en het strafrecht als stok achter de deur.

**Onderzoek:** Onderzoek in de VS in Brooklyn, New York laat **recidivevermindering** zien van 10%. **Besparingen** overtreffen de investeringen, met een factor van 2:1 (geschatte besparingen p.p. zijn ongeveer \$ 4.800). De **meerwaarde voor de buurt** bestaat uit toegenomen betrokkenheid bij politie en justitie en de positieve effecten van taakstraffen in de buurt (verwijderen van graffiti, parkonderhoud etc.) ([Lee e.a., 2013](#))

# Noorse detentiewezen

- Het Noorse detentiewezen werkt volgens het '**principle of normality**': alleen het recht op vrijheid wordt afgenomen, geen andere rechten. Het leven in de gevangenis dient zo veel als mogelijk hetzelfde te zijn als het leven buiten de gevangenis.
- Gedetineerden kunnen gebruik maken van **trainingen** en **onderwijs** en de **cel komt met comfort** van een eigen toilet en badkamer, een koelkast, een bureau en een t.v.
- Er vindt voor elke gedetineerde een afweging plaats over wat het **minst strenge beveiligingsregime** kan zijn.
- **Gevangenisfunctionarissen** (niet langer gevangenisbewaarders) trekken samen met de gedetineerden op, sporten en eten samen met hen en fungeren als mentor en coach.
- Doel van de **humane en positieve benadering**: gedetineerden voor te bereiden op een positieve en niet criminele deelname aan de samenleving.

*If you don't have opportunities and you are just locked in a cage, you don't become a good citizen. (...) Here there are good opportunities, you can have a diploma and when you come out, you can maybe get a stable job and that's important." Citaat gedetineerde uit een van de Noorse gevangenissen*

**Onderzoek:** [Tweejarige recidivecijfers in Noorwegen](#) volwassen gedetineerden: 20%.  
[Tweejarig recidivecijfer in Nederland](#): 46-50% over de periode 2006-2015

# Cure Violence (VS)

- Gericht op het **voorkomen van (*gang* gerelateerd) (wapen)geweld** door: direct ingrijpen bij potentiële gewelds/- schietincidenten, identificeren van hoog-risico personen, veranderen van (groeps)opvattingen over geweld (bevorderen anti-conflict en anti-geweld normen)
- **Wijk-gebaseerd** en werkend vanuit perspectief van 'public health'
- Cure Violence projecten werken samen met organisaties in de strafrechtketen maar maken hier geen onderdeel van uit
- Staf bestaat uit:
  - **Violence Interrupters** (personen die geweld voorkomen): veelal voormalig gang leden (*credible messengers*), realiseren vertrouwensband met hoog-risico personen, zijn veel op straat en proberen geweld (gun violence en vergeldingsacties) te voorkomen
  - **Outreach Workers** (sociaal werkers): realiseren vertrouwensband met hoog-risico personen, bieden hen kansen en hulpbronnen w.o. huisvesting, werkgelegenheid, vrije tijdsbesteding en opleiding
- **Staf werkt samen met andere partners in de wijk** om de norm dat conflicten met geweld worden opgelost te doorbreken (via publiekscampagnes, demonstraties na gewelds-/schietincidenten etc.)

**Onderzoek:** Cure Violence leidt tot een **substantiële afname van schietincidenten en gewonden** als gevolg van wapengeweld. **Afname steun onder jonge mannen voor geweld** als manier om persoonlijke conflicten op te lossen ([Delgado et. al., 2017](#))

# Mediation in Strafzaken

- Bij mediation in strafzaken vindt **verwijzing door de officier van justitie of de rechter** plaats naar mediation, hieraan zijn geen kosten verbonden.
- Het doel van mediation is **herstel**.
- De doorlooptijd van mediation in strafzaken is **6 weken**.
- Als de mediation leidt tot afspraken tussen slachtoffer en verdachte, dan kan dit vast worden gelegd in een **overeenkomst**.
- Mediation in strafzaken biedt het **slachtoffer** de kans om de verdachte te confronteren met het door hem veroorzaakte leed, biedt de gelegenheid om de verdachte vragen te stellen en daar antwoorden op te krijgen.  
NB: Nu hebben slachtoffers geen spreekrecht bij mishandeling, diefstal of inbraak.
- Mediation in strafzaken biedt de **verdachte** de mogelijkheid om spijt te laten zien, schade te vergoeden en afspraken te maken waarmee de het slachtoffer beter de toekomst in kan.
- Mediation is **geen vervanging voor de strafzaak**. Wel wordt de uitkomst ervan mee gewogen in het de beslissing van de officier of de rechter

## Monitoring

- In 2019 werden er 1472 zaken verwezen naar mediation
- 4 van de 10 zaken vallen af na onderzoek door het Mediationbureau
- In 2019 werd in 833 zaken een mediation afgerond
- In 85% van de gevallen werd overeenstemming bereikt